

**Dijaška
organizacija
Slovenije**

Dunajska 51
SI 1000 Ljubljana
T 01 280 68 01
info@dijaska.org
www.dijaska.org

Dijaška organizacija Slovenije

Dunajska cesta 51

1000 Ljubljana

info@dijaska.org

Ljubljana, 18. 7. 2025

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Trubarjeva cesta 2

1000 Ljubljana

info@nijz.si

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

Masarykova cesta 16

1000 Ljubljana

gp.mvi@gov.si

Povečana uporaba psihoaktivnih snovi med mladimi – kako naprej?

V zadnjih letih smo mladi v Sloveniji priča vse pogostejši uporabi različnih psihoaktivnih substanc: od alkohola, konoplje, psihedelikov pa do sintetičnih drog in vapov. To ni več nekaj, kar se dogaja "tam nekje". To se dogaja tukaj in zdaj – med dijaki, na zabavah, med odmori, na spletu, mnogi to opazijo tudi v domačem okolju.

Veliko mladih se znajde v vrtincu stisk, ki jih odrasli včasih težko razumejo. Ni skrivnost, da smo mladi v Sloveniji pogosto pod velikim pritiskom. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije za leto 2021 je Slovenija še vedno na vrhu držav po številu samomorov na 100.000 prebivalcev (18,9 samomorov na 100.000 prebivalcev).

Veliko mladih se bori z občutki praznine, anksioznostjo, depresijo in izgorelostjo. Preobremenjenost in pritisk v šolah, ocene ter sistem, ki pogosto pozablja na človeka, vpliv in nerealna pričakovanja družbe ter prijateljev, stalna primerjava na družbenih omrežjih, zgled »easy life«, pomanjkanje psihološke podpore in občutek, da moraš biti »vse in še več«, nas pogosto potiskajo v iskanje hitrih rešitev.

Za nekatere je to eksperimentiranje, za druge način »sprostiti glavo«, spet za tretje vir zaslužka. Preprodaja drog danes ni več stereotipno vezana na kriminalne ulice. To je realnost, ki se je preselila v parke, hodnike šol in spletna sporočila.

Zakaj se mladi odločajo za to pot? Poleg finančnega vidika (hitra gotovina, pogosto brez nadzora), je razlogov več: fleksibilnost, fizična nenapornost, občutek kontrole in svobode, pomanjkanje dostopnih in dostojno plačanih delovnih mest za mlade idr. Ko ti sistem ne ponudi poštene priložnosti, si jo nekateri vzamejo, pa čeprav na hudo napačen način. Toda, za to »lahkotnostjo« se skrivajo resne posledice, in sicer pravne, zdravstvene ter psihološke.

Družba, ki obsoja mlade, ne da bi jim ponudila alternativo, bo vedno znova padla v isti krog, a posledice so lahko zelo resne. Ne gre samo za »fazo«, skozi katero moramo vsi. Gre za zdravje možganov, ki se razvijajo vse do 25. leta starosti. Uporaba kanabisa, nikotina ali drugih substanc v teh letih vpliva na spomin, učenje, čustva in lahko povzroči trajne spremembe. V zadnjih poročilih NIJZ je razvidno, da več kot 30 % srednješolcev redno posega po elektronskih cigaretah, kar ni več osebna odločitev posameznika, temveč javnozdravstveni problem. V tujini, npr. v Veliki Britaniji, bolj resno in proaktivno pristopajo k tej problematiki, saj so denimo prepovedali prodajo enkratnih vapov in sprejeli številne druge ukrepe.

Čas je za sodoben in smiseln sistem sodelovanja mladih, ki se začne že v osnovni in srednji šoli – ne kot kazen, temveč kot priložnost. Tak sistem bi spodbujal prostovoljstvo, okoljske projekte, pomoč skupnosti ter razvijal praktične in socialne veščine. Šlo bi lahko za sodobno povezovanje mladih, prilagojeno današnjim razmeram in interesom mladih.

Naša vizija ni represija, temveč razumevanje, podpora in skupno iskanje rešitev. Prav tako ni naša vloga kazati s prstom, ampak odpirati prostor za pogovor. Mladi ne potrebujemo še enega predavanja, temveč iskren dialog, informacije, podporo in predvsem rešitve.

Prav zato v DOS predlagamo sledeče ukrepe:

- **strožja zakonodaja oz. strožje sankcije glede preprodaje in uporabe elektronskih cigaret, saj je dokazano, da mladi začnejo z nikotinom in nato z drugimi substancami prav prek teh izdelkov;**
- **ozaveščanje o vplivu vseh psihoaktivnih snovi in njihovem nepopravljivem vplivu na možgansko delovanje, še posebej v starosti pred 25. letom, ko se možgani še zelo intenzivno razvijajo in nenazadnje**
- **več psihološke podpore v šolah in za ta namen več svetovalnih delavcev, saj potrebujemo več prostora za zaupne pogovore, več razumevanja in manj kaznovanja.**

Pozivamo k razmisleku in ne k obsojanju. Vemo, da se eksperimentira, vemo, da vsak išče svoj način spopadanja, a želimo, da vsaj vemo, v kaj se spuščamo. Da ni »kul« trpeti v tišini, da obstajajo druge poti in da nam kot mladim pripada več kot zgolj "sprostiti se s substancó".

Mladi nismo problem, temveč smo prihodnost. Moramo graditi svet, kjer bo mlade vredno poslušati, zaposliti, podpirati in razumeti. In če hočemo, da bo ta prihodnost

**Dijaška
organizacija
Slovenije**

Dunajska 51
SI 1000 Ljubljana

T 01 280 68 01

info@dijaska.org
www.dijaska.org

boljša, moramo o tem začeti govoriti skupaj. Zmoremo, če sodelujemo – kot dijaki, starši, učitelji, delodajalci, odločevalci in predvsem – kot ljudje.

S spoštovanjem,

VARUH DIJAKOVIH PRAVIC

PREDSEDSTVO

Dijaška organizacija Slovenije